

Så vänder vi trenden

Polis på plats efter skottlossning i Husby. FOTO: JERREVÅNG STEFAN/Aftonbladet /TT

Polisen bör lära av USA och centralisera sin kamp emot gängkriminaliteten. Ett nationellt centrum med denna huvuduppgift kan vara en början till slutet för gängen, skriver Ardavan Khoshnood som är docent i akutsjukvård vid Lunds universitet samt kriminolog och statsvetare.

AV [ARDAVAN KHOSHNOOD](#) | 26 OKTOBER 2021

Eventuella åsikter och slutsatser i texten är skribentens egna.

Nyligen visade en [undersökning](#) att en av tre individer är orolig för att själv drabbas av de många skottlossningar som skakar vårt land. Undersökningen visar vidare att väljarnas tilltro till att politikerna ska kunna lösa skjutvapenvåldet har sjunkit.

Den oro som många känner för att själva drabbas av skjutvapenvåldet är högst befogad. Trots att risken för att tredje person ska drabbas är låg har den risken under årens gång ökat betydligt. Både utomstående vuxna och barn har skadats och dödats i gänguppgörelser.

Oron som många av våra medborgare känner, tillsammans med att tilltron till politiker i frågan om att lösa skjutvapenvåldet minskar, är högst bekymmersam. Denna brist på förtroende och säkerhet riskerar att i längden skada medborgarnas förtroende för samhället, våra institutioner och därmed vår demokrati.

Blundat för utvecklingen

Att påstå att politikerna inte har agerat är fel. Vi har till exempel fått en ny vapenlagstiftning som gör det enklare för polisen att häkta individer som är misstänkta för grovt vapenbrott. Vidare har straffet för mord skärpts, och våra brottsförebyggande organ har fått möjligheten att bedriva kamerabevakning utan tillstånd från Datainspektionen. Samtidigt har även oppositionen presenterat flera förslag till hur gängbrottsligheten och skjutningarna i landet ska hanteras. Skjutvapenvåldet står således högt på dagordningen hos våra politiker. Problemet ligger i att Sverige har agerat för sent. Under decennier har många, politiker såväl som civilsamhället, blundat för utvecklingen i landet. Frågan vi borde ställa oss är om det är för sent. Kan vi vända trenden?

” Det är ingen hemlighet att svensk lagstiftning inte hunnit med den utveckling som landet haft beträffande grov brottslighet.

Svaret är ja, vi kan vända trenden. Men, vi kommer aldrig att återgå till det Sverige som fanns innan alla dessa skjutningar började. Vi kan dock kuva gängbrottsligheten och den organiserade brottsligheten och se till att inte bara skjutningar, utan även explosionsvåldet i landet minskar. Malmö är ett fantastiskt exempel på detta. År 2017 hade Malmö hela 65 bekräftade skjutningar. År för år har detta minskat, och den sista augusti i år hade Malmö ”enbart” bevittnat 13 skjutningar.

För att ta itu med skjutningarna är lagändring av största vikt. Det är ingen hemlighet att svensk lagstiftning inte hunnit med den utveckling som landet haft beträffande grov brottslighet. För att komma åt denna brottslighet är hårda och stränga straff avgörande inslag. Med hjälp av strängare straff får polisen möjlighet till tvångsåtgärder, samtidigt som den dömer, genom ett långt straff, plockas bort från gatan. Speciellt av vikt är att polisen inriktar sig mot ledande kriminella och punktmarkerar dem. Genom att gripa dessa individer och sedermera döma dem till långa fängelsestraff agerar vi inte enbart brottsförebyggande utan vi skadar också de kriminella nätverken.

Emellertid har vi nått en punkt i Sverige där hårda och stränga straff inte längre är tillräckliga för att bekämpa den grova brottsligheten. Det är alldeles för många skjutvapen i omlopp, våldsbrotten har eskalerat markant och för många yngre individer är fångna i detta besinningslösa våld. Staten måste nu satsa på polisen för att kunna stoppa nyrekrytering samt lösa de många gängrelaterade olösta mordena i landet. För att ta itu med dessa frågor måste dagens polisorganisation bli effektivare.

Spetskompetens saknas

Idag finns det ett fåtal individer inom polismyndigheten som enbart jobbar mot grovt organiserad brottslighet som kriminella gäng och nätverk och därmed även skjutvapenvåld. Inte bara polisen men även våra övriga brottsbekämpande organ saknar spetskompetens och specialister som fokuserar på grova våldsbrott inriktade mot kriminella gäng och nätverk. Samtidigt blir kopplingen mellan de olika nätverken allt mer nationell och går över regiongränserna.

Polisorganisationen måste bli större. Det handlar inte enbart om att fler poliser i yttre tjänst måste anställas, men verksamheten är också i behov av personal till polisens olika sektioner som utredning och underrättelse. För att kunna bli mer effektiv borde polisen grunda ett nationellt centrum mot grov organiserad brottslighet. Ett sådant centrum ska ha starka perifera grenar till regionerna samt jobba med underrättelse- och utredningsfrågor. Ansvaret för att bekämpa den grova brottsligheten borde inte primärt ligga på lokalpolisområden eller polisområden. På så sätt garanteras också lika mycket budget och personal till alla utredningar och underrättelsearbete.

” Stränga och hårda straff i all ära, men de har föga effekt om polisen inte kan lagföra de kriminella och stoppa nyrekryteringen.

Amerikanska Federal Bureau of Investigation – FBI – har länge arbetat centraliserat med frågor som till exempel våldsbrott, gängbrottslighet och terrorism. De har bland annat centraliserade databaser som snabbt kan länka ihop diverse brottslighet i olika stater med varandra. Utredningsarbetet och inte minst underrättelsearbetet är högst systematiskt. Vidare har samtliga lokala och regionala FBI-kontor samma arbetssätt och tillvägagångssätt, vilket betydligt förenklar samarbetet. Det bidrar dessutom till att nya arbetssätt och rutiner snabbt och effektivt utvärderas.

Centralisering av vikt

Den viktigaste delen med att centralisera polisverksamheten mot grovt organiserad brottslighet där kriminella gäng och nätverk ingår, är att bidra till specialisering av de poliser som jobbar med utrednings- eller underrättelsefrågor. Spetskompetens saknas i Sverige, och det är därför som Malmö vänder sig till USA för att påbörja projektet ”Sluta skjut” – som dock har kritiserats – och Helsingborg vänder sig till Kanada för att påbörja ”Safe growth”, som staden hoppas ska kunna minska våldsbrotten i utsatta områden.

Stränga och hårda straff i all ära, men de har föga effekt om polisen inte kan lagföra de kriminella och stoppa nyrekryteringen. För att kunna avbryta den våldsspiral som håller Sverige gisslan behövs ett nytt tankesätt och ett nytt arbetssätt. En centralisering av polisens arbete mot grov organiserad brottslighet i form av ett ”centrum” skulle vara en viktig början.

Ardavan Khoshnood är docent i akutsjukvård vid Lunds universitet samt kriminolog och statsvetare.

Webblänk till artikeln:

<https://kvartal.se/artiklar/sa-vander-vi-trenden/>